

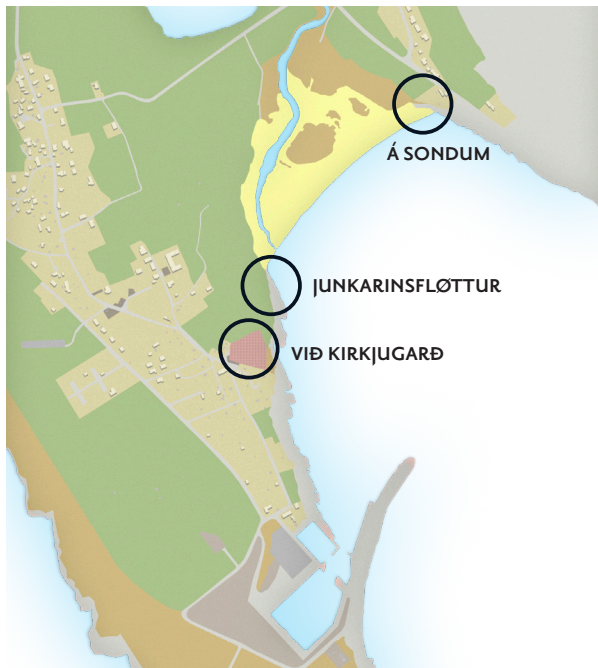


For- og bagside af mønt slået under kong Harald Hårdråde (1047-1066)

SANDSSKATTEN

I 1863 fandt den lokale graver en møntskat i det sydvestlige hjørne af den gamle kirkegård – den eneste af slagsen på øerne. Der er tale om 98 sølvmønter, som kommer fra forskellige lokaliteter i Europa, Irland, England og Skandinavien. Mønterne, som er fra det II. århundrede, er blevet nedgravet omkring 1090 e.Kr. En undersøgelse i 1972 viste, at møntskatten i sin tid blev gemt under det stenbelagte gulv i en bygning fra vikingetiden. De fleste af mønterne findes i nationalmuseets udstilling i Brekkutún í Hoyvík, Tórshavn.

SANDUR



Udsigten over bugten Sandsvágur med Skúvoy, Stóra og Lítla Dímun i baggrunden

Studier af stednavne og jordejendomsforhold samt af arkæologiske levn i bygden Sandur viser, at helt fra de ældste tider har området har været et rigt landbrugslandskab, hvor der fandtes mindst tre gårde allerede i vikingetiden.

Siden 1969 er der i perioder blevet udført arkæologiske undersøgelser. Undersøgelser foretaget af Tjóðsavnið, Nationalmuseet, samt i forbindelse med projektet "Heart of the Atlantic", har afsløret meget gammel bebyggelse ved bygdens kirkested, við Kirkjugarð, og på lokaliteten *Junkarinsflóttur* ved skrænten nord for kirken samt på den gamle boplads *á Sondum* ved den nordre arm af bugten Sandsvágur.



Brekkutún 6
FO-188 Hoyvík
Faroe Islands
Tel. +298 318076
tjodsavnid@savn.fo
www.tjodsavnid.fo



More info



ARKÆOLOGI I BYGDEN SANDUR

JUNKARINS-FLØTTUR

Sommeren 2000 skred partier af skrænten nord for kirken, og op til 2 m tykke kulturlag kom til syne. I disse affalds- og sandlag lå forskellige stenlægninger og oldsager, f.eks. fragmenter af keramik af færøsk ler, jernsager, såvel som skår af importerede klæberstenskar, samt hvæsesten. Endvidere blev fundet et smukt bronzespænde, dateret til 10. århundrede.

Undersøgelser i 2004-07 afslørede resterne af i hvert fald to bygninger samt lag, aflejret i deres tilknytning. Karakteristisk for lagene var de store mængder af dyre- og fiskeknogler og forkullet korn – affald fra husholdningen i vikingetid og senere.

Analyserne af de velbevarede dyreknoget giver os helt ny viden om føden og økonomien hos de mennesker, som levede her. Disse lag stammer fra perioden sent 8. årh. og frem til ca. 1200, da beboerne flytter længere op i terrænet. Som på vikingebopladser andre steder i Nordatlanten, blev der holdt både får, køer, svin og geder på de færøske gårde. Dog lader det til, at her har man udnyttet de naturlige ressourcer i højere grad end almindelige husdyr. Ikke uventet har indbyggerne på Sandur og muligvis også andre steder rundt omkring på øerne, udnyttet naturens rigdomme af fugl og fisk (torsk og søpapegøjer), som fandtes langs kyster og i bjerge.

Á SONDUM

I den stærkt eroderede skrænt på bopladsen á Sondum ses rester efter bebyggelse fra de ældste tider og frem til dagen i dag. Her udførtes undersøgelser 2006-07 efter at registreringer var blevet udført i 1994.

Skrænten á Sondum består af aske- og affaldslag. Disse husholdningsrester, der er blevet aflejret gennem århundreder, har skabt det, der kaldes en gårdshøj, og som er et kendt fænomen ved kysterne i Nordatlanten. Dybest nede i disse lag findes rester af et vægforløb samt levn fra interiøret i et langhus fra tidlig vikingetid, 8.-9./10 årh., som stikker ud fra skrænten.

På baggrund af forkullede bygkorn, fundet i to pletter af tørvemulds- aske i lag under resterne af det vikingetidige langhus, var det som noget ganske særligt muligt at stadfæste, at mennesker har opholdt sig á Sondum allerede i 4.-6. århundrede og atter i 7.-8. århundrede. Dette er de ældste vidnesbyrd om bebyggelses- aktivitet på Færøerne!

Bronzespænde fra Junkarinsfløttur, 10. århundrede

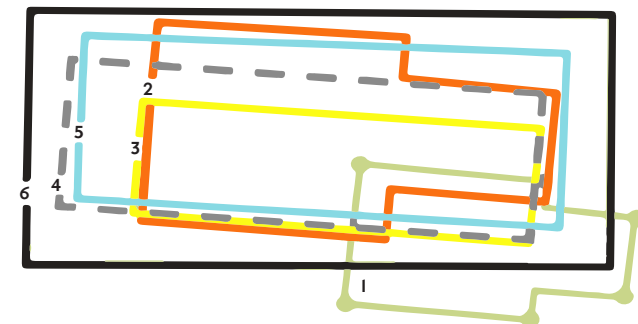
VIÐ KIRKJUGARÐ

For at skabe plads for moderne begravelser i den nye del af kirke- gården udførtes i perioden 1970-2009 arkæologiske undersøgelser med henblik på fredede fortidsminder i området. Kun en meter under grønsværen findes fortidige bebyggelseslevn. Undersøgelserne har afsløret et vidtstrakt areal i hvilket der er fundet rester efter mindre bygninger, en stort anlagt sten- sat rende dækket med stenslag, lige som der findes diverse aske- og affaldslag spredt over hele terrænet. Disse levn samt forhøjninger af store mængder af ildskornede sten indikerer, at her syd for det gamle kirkested var et omfattende aktivitets- område snarere end blot en almindelig bebyggelse. I 1989

afdækkedes 11 begravelser fra vikingetiden. Gravene var parallelt anlagte, orienterede omtrentligt øst-vest. De døde, alle yngre mænd og kvinder, havde fået forskelligt med sig i graven, som f.eks. ringe af bronze og sølv samt knive med tynde sølvtråde viklet omkring skæftet. Ved et læderbælte, udstyret med et beslag af bronze udformet som et dyrehoved, var der en læderpung indeholdende blylodder, et bronzefragment ornamenteret i karakteristisk irsk stil samt små sølvfragmenter. Nogle havde perlebånd om halsen med ben-, glas- og ravperler. I en af gravene lå en benkam. I en anden lå en kvart arabisk (kufisk) sølv mønt fra sent i det 9. århundrede – den eneste der er fundet på Færøerne.



Plantegning af de seks kirker



KIRKEN OG DEN GAMLE KIRKEGÅRD

Arkæologiske undersøgelser 1969-70 inde i den nuværende kirke, opført i 1939, viste, at kirken står oven på levningerne af fem ældre kirker, som alle har stået på nøjagtigt samme sted. Den ældste er en ganske lille tømmerkirke – en stavkirke af norsk type – med jordgravede hjørnestopler, dateret til 1000-årene. Den næste i rækken var noget større tillempet færøske forhold, ved at alt tømmerværket var rejst på en stensyld omgivet af stenvægge undtagen for den vestlige gavl. Byggemåden var tømmer- besparende, samtidig med at tømmeret blev løftet frit af den fugtige jord. 26 begravelser, mænd såvel som kvinder og spædbørn, samt 42 hovedsaglig norske mønter fra 13. århundrede blev fundet i tilknytning til denne kirke. De to ældste kirker var opført med smallere kor mod øst. Således har i alt seks kirker været rejst oven på hinanden på dette sted.

